

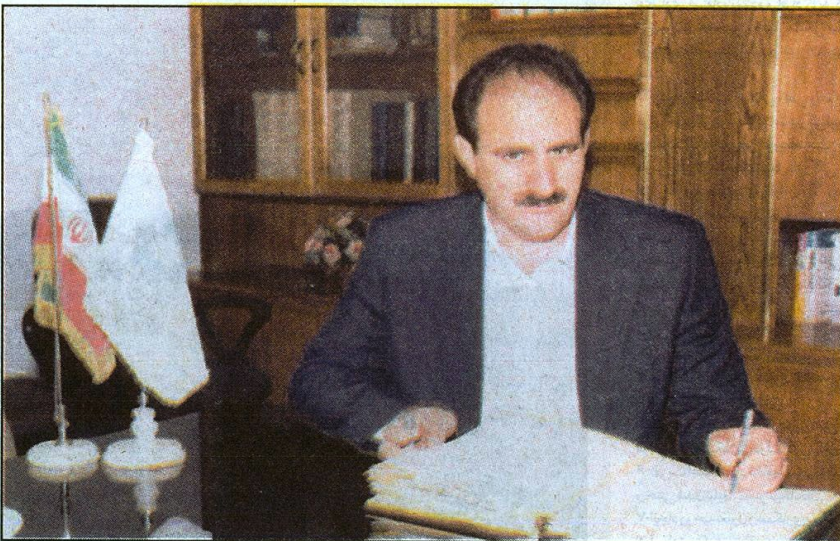
ویژه نامه هفته تعاون

روزنامه خبری - تحلیلی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، ورزشی
 صاحب امتیاز و مدیر مسئول: ابوالباس حضرتی
 سردبیر: پرویز میرزادی
 نشانی روزنامه: تهران، کریم خان زند، خیابان استاد نجات اللمی (ویلا)
 کوچه حقیقت، طبقه پلاک ۴۸
 تلفن: ۸۹۱۵۷۴۴ - ۸۹۱۷۰۹۲ دوزنگار: ۸۹۱۵۵۸۲
 تلفن سازمان آگهی ها: ۵ - ۸۹۲۵۵۰۰ امور مشترکین: ۸۵۱۵۰۰۰
 چاپ، چاپ و نشر تهران
 www.etemaad.com E T E M A A D

رسالت اصلی نهضت تعاون تعمیق عدالت اجتماعی در میان جوامع است

مصاحبه با دکتر وحید محمودی (معاون تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون)
 رشد گرا و رویکردهای مبتنی بر باز توزیع درآمد آشتی برقرار کند.

تحرك و سازمان بنیاد، باید پشت این سازماندهی، انگیزه های پاک انسانی و عدالت محوری که از آموزه های قرآنی است وجود داشته باشد، چرا که در آن صورت همه افراد جامعه از مواب رشد برخوردار می شوند. جایگاه بخش تعاون را در قالب نظام جهانی اقتصادی چگونه می بینید؟ نهضت تعاون به عنوان حرکتی جهانی با تکیه بر ارزشهای مشترک انسانی از قبیل: خودیاری، مسئولیت پذیری، عدالت اقتصادی و اجتماعی، محور توجه عدالت جوانان و انسان دوستان در عرصه جهانی

از دیدگاه توسعه بخش تعاون را چقدر مهم می دانید و چرا در عمل در کشور ما مورد بی توجهی قرار می گیرد؟ با یک نگاه توسعه ای اهمیت تعاون، همیاری و همکاری، وجود و تقویت روح تفکر و مشارکت جمعی لازمه حرکت در مسیر توسعه است. برخورداری جوامع از چنین روحیه و مشارکتی آنها را روی بردار مناسبی برای حرکت به سمت توسعه یافتگی قرار می دهد. شاه بیت مفهوم تعاون، تعمیق عدالت اجتماعی در میان جوامع است. اما چرا در عمل پاره ای از کشورها از جمله کشور ما نتوانسته اند در این راستا موفق باشند جای بررسی و تأمل بیشتری را می طلبد. آیا حاکمان ما بی توجه به مقوله عدالت اجتماعی بوده اند؟ آیا در کشور ظرفیت و منابع لازم را نداشته ایم؟

به نظر بنده آنچه که بیشتر از هر نکته ای این عدم توفیقات به آن بر می گردد حاکم نبودن یک پارادیم مشخص اقتصادی در کشور بوده است. به غیر از دوران ۷۵-۱۳۶۸ که سیاست تعدیل اقتصادی اجرا شد که نسبتی با نگاه عدالت محوری قانون اساسی ما نیز نداشت در سایر دوره ها کشور از نداشتن این پارادیم رنج می برد. در زمان اقتدار گروه های موسوم به دوم خرداد و همینطور در برنامه های اعلام شده توسط گروه اکثریت مجلس هفتم فقدان این مسئله مشهود است. بنابراین علیرغم اینکه تلاشهای گسترده و هزینه های زیادی در راستای برقراری عدالت مصرف کرده ایم اما چون این تلاشها توأم با یک تفکر سیستمی و در قالب یک پارادیم مشخصی نبوده، عملاً بهره وری این منابع هزینه شده و این تلاشها بسیار کم بوده است.

اگر پذیرفتیم که با تکیه بر ادبیات توسعه بر روی یک پارادیم عدالت محور تکیه کنیم در آنصورت در حوزه اقتصاد، اولین بخشی را که به جد به سراغ آن خواهیم آمد بخش تعاون است.

بخش تعاون تا چه حد می تواند ما را به آرمانهای اقتصاد اسلامی نزدیک کند؟

مسیر تعاون بستر بسیار مناسبی برای تحقق بخشیدن به منویات دین مبین اسلام است. اقتصاد تعاونی مبتنی بر اعتدال اقتصادی است. کارکرد نهاد تعاونی فواید مثبت نظام سرمایه داری و سوسیالیستی را داراست و تقریباً از مضار آن بزی است و در واقع این نهاد معدلی از این دو نظام و در شرایط بینابین است. قانون اساسی ما به دنبال این بوده است که اقتصاد آن مبتنی بر موازین اسلامی باشد، بنابراین در اصل ۴۴ در کنار بخش دولتی و خصوصی، بخشی تعاون به عنوان یک بخش مستقل به رسمیت شناخته شده است. زیرا با تأسیس این نهاد مبتنی بر مبانی دینی، ما می توانیم در عین حفظ مالکیت خصوصی، از تکثر ثروت جلوگیری کنیم و به سمت عدالت اجتماعی که یکی از اهداف دین اسلام است حرکت کنیم. اگر ما به نظریات رشد در ادبیات اقتصادی نگاهی بکنیم، بکسری رویکردهای رشد گرا داریم که در همان چارچوب نظام سرمایه داری قرار

تعاونیهای و نقش آنها در حفاظت از محیط زیست

پیشرفت اقتصادی و حفاظت از محیط زیست پا به پای هم پیش می رود

ویژگی خاص تعاونیها، که گاه با عنوان «سازمانهای یازرگانی مردم متکی به اصول اخلاقی» خوانده می شود، از همان آغاز کار آنها را به رشد پایدار، مخصوصاً در جهت حفاظت از محیط زیست، سوق داده است. تعاونیها از دهه ۱۹۷۰ با مسایل زیست محیطی سرو کار داشته اند و در سال ۱۹۹۰ برنامه های حفاظت از محیط زیست در بسیاری از تعاونیهای جهان در حال اجرا بود. اعضای تعاونیها دریافتند که پیشرفت اقتصادی و حفاظت از محیط زیست با هم همپوشانی دارد. اگر قرار باشد تعاونیها، زندگی اعضای امروز و فردای خود را بهبود بخشند، لازم است از منابع طبیعی که به آن تکیه می کنند، حفاظت به عمل آورند. اتحادیه بین المللی تعاون به افزایش علاقه مندی اعضای خود به حفاظت از محیط در اواخر دهه ۱۹۸۰ پاسخ داد. این اتحادیه فعالانه کنفرانس سازمان ملل متحد را درباره محیط زیست و توسعه ترتیب داد و در آن شرکت کرد (۱۹۹۲). این کنفرانس توجه جهانیان را به ارتباط متقابل محیط زیست و فرایندهای توسعه جلب کرد. اتحادیه و متجاوز از ۲۰۰ سازمان غیر دولتی شرکت کننده در کنفرانس ریو توافق کردند که به نقش مهم سازمانهای مردمی در فرایند توسعه متقاعد کنند و بدین ترتیب نقش خاص آنها را در حفاظت از محیط زیست با تأثیر گذاری بر موقعیت هر کشور از طریق افزایش آگاهی، آشکارتر سازند. برای مثال اتحادیه از طریق کمیته مصرف خود یک سمینار ترتیب داد و در کنفرانس عضو ثابت داشت. هم این سمینار و هم کنفرانس برای اطلاع رسانی به نمایندگان کشورهای سایر سازمانهای دولتی تشکیل شده بود. اعضای تعاونیها دریافتند که پیشرفت اقتصادی و حفاظت از محیط زیست با هم همپوشانی دارد. اگر قرار باشد تعاونیها، زندگی اعضای امروز و فردای خود را بهبود بخشند، لازم است از منابع طبیعی که به آن تکیه می کنند، حفاظت به عمل آورند.

دستور کار ۲۱ تعاونی

تجربه دستور کار ۲۱ تعاونی به صورت اشتراکی در اتحادیه به انجام رسید. مشورت با واحدهای تخصصی اتحادیه نشان داد که فعالیتهای مرتبط با حفاظت محیط زیست در تمامی بخشهای فعالیت اقتصادی، هم در کشورهای پیشرفته و هم در حال پیشرفت، مستر ده است. لذا مشارکت در تهیه آن، و همچنین اقدامات سابق، همه حائز اهمیت بود. در بسیاری از کشورها تعاونیها پیشگام حفاظت از محیط زیست در همه حواص بودند. از جمله در فعالیتهای صنعتی بوده اند. تعاونیها در بالا بردن آگاهی مردم از محیط زیست و تأثیر گذاری در سیاستها و اقدامات دولتها محلی و ملی نقش مهمی داشته اند. تعاونیها که مسؤولیت حفاظت از محیط زیست را پذیرفته اند، بعداً متوجه شدند که اقدامات آنها علاوه بر بهره وری برخی از آنها، حفاظت از محیط زیست و مسایل اخلاقی برای اعضا جالب توجه بوده، فعالیت بازار گانی را افزایش داده و به کسب سهم زیاده تر در بازار منجر شده است. چندان از انواع فعالیتهای یادشده در زیر آمده است؛ البته در اینجا فقط به صورت گذرا به این فعالیتهای تعاونیها در نقاط شهری و روستایی نگاه کرده ایم.

تعاونیهای کشاورزی

در بخش کشاورزی، تعاونیها - اعم از تعاونیهای تولید، تهیه و بازاریابی یا تولید - بسیار تحت تأثیر بخشهای مرتبط با محیط زیست قرار

گرفته اند. کشاورزان به خوبی می دانند چنانچه کردارشان مخالف توسعه پایدار باشد، زیان می کنند. یادآوری زندگی رومی یازند برای آنها مسایل زیست محیطی، مسایل اقتصادی است. کشاورزان تعاونیهای آنان باید محیط زیست و ملاحظات بهداشتی را با تولید و حفظ کیفیت، آشتی دهند. بسیاری از آنها استفاده از کود شیمیایی و سموم دفع آفات را متوقف کرده یا بسیار کاهش داده اند. بعداً به کشاورزی ارگانیک (۲) روی آورده اند و برخی در روشهای بازاریابی یا تبدیل محصولات موضوعات بسته بندی، آبار کردن و حمل و نقل را از زاویه زیست محیطی می نگرند. بسیاری از تعاونیهای کشاورزی سیاستهای در قالب محیط زیست اتخاذ کرده اند که موجب کاهش داده های کشاورزی، افزایش آموزش حرفه ای و اطلاع رسانی، انجام تحقیق و گسترش کشاورزی ارگانیک می شود. نهضت هایی که در کانادا، جمهوری چک، دانمارک، مجارستان، ژاپن، هند، اسرائیل، ایتالیا، کره، نیجریه، نروژ، فیلیپین، سری لانکا، سوئد و ایالات متحده شروع شده، به طور خاصی کارآمد بوده است.

تعاونیهای مصرف

تعاونیهای مصرف فعالترین تعاونیها به شمار آمده و طبق سنت، در خدمت مصرف کنندگان قرار دارند و همواره سعی می کنند مواد

غذایی سالم و بهداشتی به اعضای خود عرضه کنند برای مثال، اتحادیه تعاونیهای دانمارک کارآیید نامیده که در ۷۳ بازار خود فروش را در اختیار دارد و نخستین پیشگام بازارهای و غذای مواد غذایی از دهه ۱۹۷۰ بوده است. در سال ۱۹۹۰ معادل ۲۵۰ شیرهایی که در خرده فروشهای تعاونی دانمارک به فروش رسید، با دمداریهایی به دست آمد که خوراک دام آنها از گیاهانی تأمین شده بود که با کود شیمیایی رشد نکرد و در آن زمینها از آفت کشها شیمیایی نیز استفاده به عمل نیامده بود. همچنین، تعاونیهای مصرف در جهت کاهش کلر و فلوروکربن و به حداقل رساندن یا قطع تولید محصولات زیان آور برای محیط زیست، مثل فسفات در شوینده ها و محصولات کاغذی که با کلرین سفید شده، پیشگام بوده اند. بسیاری از آنها نیز به ارزیابیهای سبک حیات در محیط زیست یعنی ارزیابیهای موسوم به «گوار» یا «گوار» مبادرت کرده اند. افزون بر این، تعاونیهای مصرف به صورتی جدی از شعار کاهش استفاده دوباره، چرخش دوباره استفاده کرده اند. تعاونیهای مصرف سراسر جهان طرحهای بسته بندی را به حداقل رسانده و طرحهایی برای چرخش دوباره ابداع کرده اند. تعداد زیادی از آنها هری صنعتی را به دست گرفته، ضوابطی (استانداردهای) برای تولید و بازاریابی و

اخلاقی و موصوف را رعایت کنند. این سیاست به افزایش مشتریان بانک منجر شده و تأثیر خوبی بر مسایل مورد نظر داشته است.

تعاونیهای صیادی

صیادان نیز مانند کشاورزان از ضرورت حفاظت از محیط زیست دریایی و منابع طبیعی آنها دریاها آگاهند. تعاونیهای صیادی ژاپن در این زمینه مخصوصاً فعال بوده اند. زیر امسولت بیش از ۹۷٪ شلات ژاپن بر عهده آنهاست. این تعاونیها سیاستهای اتخاذ کرده اند تا از محیط زیست حفاظت و نظامهای کنترل و ارزیابی برای این منظور تدوین کنند. کمیته صیادی اتحادیه بین المللی تعاون، به ریاست زنگی یورن، (۷) فدراسیون ملی اتحادیه های تعاونیهای ماهیگیری ژاپن، نیز نتوانسته اند بودجه هایی برای آموزش صیادان اختصاص دهند. در کنفرانسی که برای تعاونیهای صیادی شبلی و کانساریکار برگزار شد، اقدامات عملی صیادی هر چه کم ضررتر برای محیط زیست - یعنی انتخاب ابزار ماهیگیری و تقلیل ضایعات هر صید (از طریق استفاده از سردخانه، حمل و نقل بهتر، و ماندن) مورد تأکید خاص قرار گرفت. تعاونیهای آمریکا آسیا نیز هم توجه خود را به محیط زیست و اقدامات صیادی توأم با احساس مسؤولیت معطوف داشته اند.

تعاونیهای مسکن

تعاونیهای مسکن نیز بر لزوم کاهش فشار بر محیط زیست از طریق ایجاد خانه های با کیفیت و لی ارزان تأکید کرده اند. چون فقر، از عوامل اساسی فساد تدریجی محیط زیست محسوب می شود، اقدامات تعاونیهای مسکن برای تأمین سرانه مناسب، دارای سیستم دفع ضایعات، آب و فاضلاب مناسب، و غیره بسیار مهم است. یک ابتکار جالب که در اوروگوئه دیده شده، این است که فدراسیون تعاونی - یعنی، FEQOMI FUCVAM - یک تعاونی سوئد (HSB) همکاری می کنند تا برای حاشیه نشینان شهرها سرانه تأمین کنند. تعاونیهای مسکن نقاط شهری نیز به استفاده منطقی از انرژی و مصرف آب، تجهیزات صرفه جویی فاضلاب و دفع ضایعات، و هر چه سبتر کردن شهرها توجه خاص مبذول داشته اند. این اتفاقات هم در نزد احداثی قدیمی و هم جدید مسکن به صورت امری رایج دیده می شود. یک طرح که شرکت تعاونی مسکن Soebstadmya ترتیب

انجام داده اخیراً توسط مرکز اسکان انسانی سازمان ملل متحد با عنوان طرح خوب، «یک طرح نمونه معرفی شده است. پروژه های اجرا شده، پروژه محیط زیست محلی» و «نوسازی مسکن و محیط زیست» نهاد ساز سازی شهری نقش دارد، بلکه در سرسبز کردن مناطق نیز مؤثر بوده است.

تعاونیهای کارگری

یکی از زمینه های جدید فعالیت تعاونی، چرخش دوباره توسط تعاونیهای است که به کمک کارگران ایجاد می شود. مرکز اسکان انسانی سازمان ملل متحد برای جمع آوری ضایعات مواد جامد و چرخش دوباره آن در رسیف (۸) برزیل، چنین کاری کرده است. در اینجا به کمک تعاونیهای کارگری نسبت به جمع آوری و چرخش دوباره مواد قابل بازیافت در شهرها اقدام شده است. یک تعاونی مشابه حیات از محیط زیست خردل می شود، حساسیت حیات داشته باشد. چالشهای اقتصادی و زیست محیطی شده است.

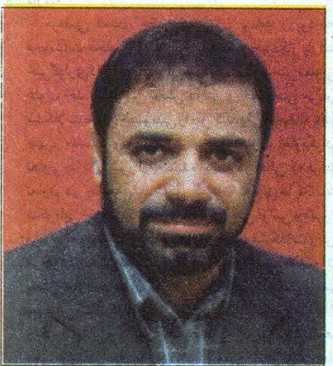

نگاه

هوشمند صلابی

تعاون: راهی پرامید

بسیاری بر این باورند که واژه و امر «تعاون» در حد سال اخیر وارد اقتصاد و قوانین تجارت ایران شده است و تشکیل اولین تعاونی نیز در تاریخ اقتصاد کشور کمتر از هشتاد سال قدمت دارد.

همگی بر این امر و اقیه که انسانها از بدو آفرینش دارای نیازها و خواسته هایی مشترک بوده و هنوز هم هستند همین مساله (داشتن نیازهای مشترک) عامل شکل گیری فعل تعاون و تعاونی است. بنابر همین محاسبه ساده در می یابیم که تعاون از ابتدای وجود انسان وجود داشته و تنها تعریف نشده باشد. تعاون در ایران شاید سابقه ی طولانی داشته باشد، اما آغاز به کار تعاونی ها به عنوان نهادی برای سازمان و پاسخ دادن نیازهای انسانی به حدود هفتاد سال پیش باز می گردد. این سابقه و تاریخ برای آغاز به کار تعاونی ها و به بار نشستن آن، زمانی کافی به نظر می رسد که با توجه به شرایط سیاسی و اجتماعی سالهای دور تا پیروزی انقلاب اسلامی این امر میسر واقع نشده است. (هر چند که گاه انسانهایی ملسوز برای تحقق بخشیدن به این امر تلاش کردند.)

اوج توسعه و گسترش تعاونی ها در ایران به پس از انقلاب شکوهمند اسلامی باز می گردد، چرا که تعاون از ابتدا جایگاه خود را در قانون اساسی یافت و متعاقب آن با تدوین قانون تعاون، تلاش برای تحقق بخشیدن به این امر انسانی آغاز شد.

تعاون را می توان یکی از فرزندان خلف جمهوری اسلامی ایران دانست که با مشارکت مردم رو به توسعه نهاد روز به روز نیز شاهد پیشرفت و ترقی آن هستیم.

اما نکته یی که در سالیان گذشته شاید تا اندازه یی مورد بی توجهی قرار گرفته بود، ابعاد فرهنگی و بعد ترویج و آشنایی مردم با مساله تعاون بود که این امر نیز با تشک

وزارت تعاون در سیزده شهریور ۱۳۷۰ در حال مرتی شدن است. بدون شک تنها راه اشاعه، ترویج و گسترش امر تعاون در کشور، فرهنگ سازی، آشنایی و آموزش است و تنها از این راه شاهد مشارکت گسترده مردم خواهیم بود و پس. چرا که کلیه کسانی که از طریق تعاونی نیست به حل مشکلات اقتصادی - اجتماعی جامعه می آیند بیشتر بر این اعتقادند که این شیوه انسانی بسیار کارساز است، چرا که بسیاری از مشکلات اقتصادی و اجتماعی کشور که معمولاً در دو بخش دیگر یعنی بخش های دولتی و خصوصی وجود دارد، در تعاونی ها به حداقل می رسد. در ضمن اینکه در سالهای گذشته دو بخش دولتی و خصوصی امتحان خود را به نوعی پس داده اند، چرا که بیشتر فعالیتهای کلان و خرد اقتصادی و اجتماعی را تاکنون در اختیار داشته اند.

آنچه امروز به نظر می رسد این نکته است که زمان آن فرا رسیده تا به تعاون نیز به عنوان یکی از پایه های سه گانه اقتصادی کشور، زمان و شرایط لازم داده شود تا توانایی های این عرصه نمود پیدا کند. چرا که برنامه ریزان، مقامات و رهبران سیاسی اکثر دولت های جهان بر این نکته تأکید داشته و دارند که تعاون حاصل حداکثر مشارکت مردم در امور کلا و خرد اقتصادی و اجتماعی جامعه است.

به هر روی دست یافتن به مشارکت عموم مردم در موز اقتصادی و اجتماعی کشور و کاهش تصدی گری دولت یکی از اهدافی است که دولت جمهوری اسلامی ایران در سالهای اخیر دنبال می کند و این امر در حالی میسر خواهد شد که با آشنایی مردم با امر تعاون همراه باشد و همراهی مردم نیز به فرهنگ سازی، آموزش، ترویج و گسترش خواهد داشت.

امید که شاهد حضور پررنگ مردم و مشارکت بیشتر ملت در امر تعاون باشیم.

تقدیر مدیران اتاق های تعاونی سراسر کشور از تقوی نژاد

مدیران شرکت ها و اتحادیه اتاق های تعاونی سراسر کشور با تشکر از مهندس سید کمک تقوی نژاد از تلاش های وی در ارتقای بهره وری تعاونی های کشور تقدیر کردند. وزارت تعاون، اتاق تعاون و تعاون گران کشور حضور جناب تقوی نژاد معاونت محترم امور مالی، اداری و وزارت اقتصاد و دارایی در «همایش جایگاه بخش تعاونی در چشم انداز ۲۰ ساله کشور» را مغتنم شمرده و مراتب سپاس و تقدیر ویژه خود را به پاس خدمات ارزنده و اعمال نظارت همدغد در طی معاونت ایشان در وزارت تعاونی که آثار و تبعات مثبتی در ارتقای بهره وری در تعاونی ها داشته اعلام می دارد. امیدواریم بخش تعاونی کماکان از حمایت ها و راهنمایی های ایشان بهره مند باشد.

تقوی نژاد در حال حاضر معاونت نیروی انسانی و توسعه مدیریت وزارت امور اقتصاد و دارایی را بر عهده دارد.

شهید بهشتی (ع)

اجمالاً می توان گفت که امتیاز تشکیل تعاونی

این است که همواره وسایل کار و امکانات کار را در اختیار صاحبان ارنگه می دارد

ستاد بزرگداشت هفته تعاون